

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Jiřího Gottwalda a soudců JUDr. Daniela Spratka, Ph.D., a JUDr. Moniky Javorové v právní věci žalobců **a) Ing. I. Ž., b) V. B., c) M.Č., d) V. Č., e) M.D., f) Ing. V. E., g) Ing. J. H., h) Ing. J. J., i) Ing. M.J., j) M. J., k) Ing. M. J., l) L. J., m) Z. J., n) Ing. M. K., o) R. K., p) P. K., q) Ing. T. K., r) Ing. F. K., s) J. K., t) Ing. E. M., u) Ing. P. M., v) Ing. J. M., w) R. M., x) M. N., y) M. P., z) Ing. M. P., aa) L. P., ab) A. P., ac) Ing. V. P., ad) Ing. K. S., ae) Ing. M. S., af) R.S., ag) Ing. P. Š., ah) Ing. M. T., ai) Ing. J. U., aj) I. V., ak) L. V., al) Ing. K. V., am) A. V., an) J. V., ao) A. V., a ap) P. V.**, všech v řízení zastoupených JUDr. Janem Kláilem, advokátem se sídlem Plzeň, Lukavická 22, proti žalovanému **Náčelníkovi Generálního štábu Armády České republiky**, se sídlem Praha 6, Vítězné náměstí 5, adresa pro doručování Ministerstvo obrany ČR, Praha 6, náměstí Svobody 471, o žalobách proti rozhodnutím žalovaného ze dne 8.1.2014 č.j. MOCR 577-1/2014, č.j. MOCR 577-2/2014, č.j. MOCR 577-3/2014, č.j. MOCR 577-4/2014, č.j. MOCR 577-5/2014, č.j. MOCR 577-6/2014, č.j. MOCR 577-7/2014, č.j. MOCR 577-8/2014, č.j. MOCR 577-9/2014, č.j. MOCR 577-10/2014, č.j. MOCR 577-11/2014, č.j. MOCR 577-12/2014, č.j. MOCR 577-13/2014, č.j. MOCR 577-14/2014, č.j. MOCR 577-15/2014, č.j. MOCR 577-16/2014, č.j. MOCR 577-17/2014, č.j. MOCR 577-18/2014, č.j. MOCR 577-19/2014, č.j. MOCR 577-20/2014, č.j. MOCR 577-21/2014, č.j. MOCR 577-22/2014, č.j. MOCR 577-23/2014, č.j. MOCR 577-24/2014, č.j. MOCR 577-25/2014, č.j. MOCR 577-26/2014, č.j. MOCR 577-27/2014, č.j. MOCR 577-28/2014, č.j. MOCR

577-29/2014, č.j. MOCR 577-30/2014, č.j. MOCR 577-31/2014, č.j. MOCR 577-32/2014, č.j. MOCR 577-33/2014, č.j. MOCR 577-34/2014, č.j. MOCR 577-35/2014, č.j. MOCR 577-36/2014, č.j. MOCR 577-37/2014, č.j. MOCR 577-38/2014, č.j. MOCR 577-39/2014, č.j. MOCR 577-40/2014, č.j. MOCR 577-41/2014 a č.j. MOCR 577-42/2014, ve věcech služebního poměru,

t a k t o :

I. Rozhodnutí Náčelníka Generálního štábu Armády České republiky ze dne 8.1.2014 č.j. MOCR 577-1/2014, č.j. MOCR 577-2/2014, č.j. MOCR 577-3/2014, č.j. MOCR 577-4/2014, č.j. MOCR 577-5/2014, č.j. MOCR 577-6/2014, č.j. MOCR 577-7/2014, č.j. MOCR 577-8/2014, č.j. MOCR 577-9/2014, č.j. MOCR 577-10/2014, č.j. MOCR 577-11/2014, č.j. MOCR 577-12/2014, č.j. MOCR 577-13/2014, č.j. MOCR 577-14/2014, č.j. MOCR 577-15/2014, č.j. MOCR 577-16/2014, č.j. MOCR 577-17/2014, č.j. MOCR 577-18/2014, č.j. MOCR 577-19/2014, č.j. MOCR 577-20/2014, č.j. MOCR 577-21/2014, č.j. MOCR 577-22/2014, č.j. MOCR 577-23/2014, č.j. MOCR 577-24/2014, č.j. MOCR 577-25/2014, č.j. MOCR 577-26/2014, č.j. MOCR 577-27/2014, č.j. MOCR 577-28/2014, č.j. MOCR 577-29/2014, č.j. MOCR 577-30/2014, č.j. MOCR 577-31/2014, č.j. MOCR 577-32/2014, č.j. MOCR 577-33/2014, č.j. MOCR 577-34/2014, č.j. MOCR 577-35/2014, č.j. MOCR 577-36/2014, č.j. MOCR 577-37/2014, č.j. MOCR 577-38/2014, č.j. MOCR 577-39/2014, č.j. MOCR 577-40/2014, č.j. MOCR 577-41/2014 a č.j. MOCR 577-42/2014, se **zrušují** a věci se **vracejí** žalovanému k dalšímu řízení.

II. Žalovaný je **povinen** zaplatit každému z žalobců na náhradě nákladů řízení částku 11.228,- Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám JUDr. Jana Klaila, advokáta se sídlem Plzeň, Lukavická 22.

O d ů v o d n ě n í :

A.

Žalobci se jednotlivými samostatnými žalobami domáhali přezkoumání shora označených rozhodnutí žalovaného, kterými byla zamítnuta jejich odvolání

a potvrzena rozhodnutí Velitele vojenského útvaru 2802 ze dne 16.9.2013, jimiž byly zamítnuty jejich žádosti o doplacení platu.

Usnesením ze dne 9.7.2015 č.j. 22 Ad 20/2014-59 byla všechna řízení spojena ke společnému projednání a rozhodnutí.

B.

Žalobci vykonávali službu pátrání a záchrany (dále jen „SAR“) a leteckou a záchrannou službu (dále jen „LZS“).

SAR je výkon činností souvisejících se sledováním tísňe, komunikací a koordinací a s prováděním pátrání a záchrany, jež vede k poskytnutí neodkladné přednemocniční péče nebo zdravotnického převozu při použití veřejných či soukromých prostředků dle Úmluvy o civilním letectví č. 147/1947 Sb.

LZS pak provádí primární zásahy v terénu a sanitní lety ve prospěch Zdravotnické záchranné služby Plzeňského a Karlovarského kraje.

24-hodinová přítomnost žalobců na pracovišti byla Směrnicemi pro činnost LZS a SAR rozdělena na 12 hodin nepřetržité služby a 12 hodin služební pohotovosti a takto i odměňována. Žalobci se v řízení před služebními orgány domáhali doplatku tak, aby byla jejich celá 24-hodinová přítomnost na pracovišti považována za výkon nepřetržité služby, nikoli za služební pohotovost.

C.

Žalobci shodně namítají, že:

- 1) jim nikdy nebyla nařízena služební pohotovost, když jim byla nařízena vždy doba služby. Na tom nemohou podle žalobců ničeho změnit ani Směrnice pro činnost LZS a SAR rozdělující tuto dobu na výkon nepřetržité služby a služební pohotovost. Argumentují v tomto směru předpisem Let-1-1 a srovnávají svou práci s příslušníky NATINAMDS, jejichž celá služba je hodnocena jako služba nepřetržitá;
- 2) je třeba vyjít z judikatury Soudního dvora Evropských společenství, konkrétně z rozsudku velkého senátu ze dne 5.10.2004 ve věcech C-397/01 až 403/01, Pfeiffer a ost. vs. Deutsches Rotes Kreuz, curia.europa.eu, kdy na činnost žalobců dopadá Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2003/88/ES, podle které je třeba dobu pohotovosti na pracovišti započítat do fondu pracovní doby, vyjma mimořádných případů;
- 3) absentuje důležitý zájem služby, pro který by bylo možno pohotovost žalobcům nařídit, ve smyslu rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26.9.2012 č.j. 6 Ads 151/2011-126, Sb. NSS č. 2823/2013, www.nssoud.cz,
- 4) promlčení bylo služebními orgány uplatněno v rozporu s dobrými mravy, když služební orgány od počátku v součinnosti i s kontrolními orgány armády měly v úmyslu způsobit žalobcům škodu – zde se dovolávají judikatury Nejvyššího soudu v občanskoprávních věcech a judikatury Ústavního soudu.

Žalovaný navrhuje zamítnutí žalob. K jednotlivým žalobním bodům uvádí:

- 1) obsáhle rozebírá možnost výkladu pojmu „služba“, popisuje náplň služby žalobců a zdůrazňuje, že v době pohotovosti měli být žalobci toliko připraveni vzlétnout,

jiné úkoly v této době nedostávali. Po tuto dobu tedy nevykonávali nepřetržitou činnost, tu vykonávalo jen záchranné koordinační středisko. Odlišuje též obsáhle službu žalobců od příslušníků NATINAMDS. Argumentuje dále ust. § 29 - § 30 zák. č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů, tj. výkladem pojmu pohotovost ve vojenských objektech;

- 2) i Evropský soud pro lidská práva vyňal z působnosti čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a svobod spory veřejných zaměstnanců, jejichž zaměstnání je charakterizováno specifickými aktivitami veřejné správy v rozsahu, v jakém jedná jakožto držitelka veřejné moci pověřená ochranou obecných zájmů státu – zjevným příkladem jsou ozbrojené síly (viz *Pellegrin vs. Francie*, App. No. 28541/95);
- 3) vykládá pojem důležitý zájem služby, do něhož zahrnuje i zájmy dlouhodobé, nikoli jen ty, které mají charakter nahodilosti, jednorázovosti či překvapivosti
- 4) žalobci byli s podmínkami výkonu služby seznámeni již od prvopočátku. Zdůrazňuje povahu služebního poměru vojáka z povolání, vyvrací závěry žalobců o úmyslném způsobení škody a uzavírá, že rozpor námítky promlčení s dobrými mravy je podle něj nedůvodný a neprokázaný.

Odůvodnění napadených rozhodnutí, jakož i rozhodnutí služebního orgánu I. stupně je vystavěno na argumentaci obdobné vyjádření k žalobním bodům 1), 3) a 4). Promlčení uplatněné služebními orgány je vztahováno jen na část období, které bylo v řízení posuzováno. Argumentaci obdobnou žalobnímu bodu 2) žalobci nikdy v řízení před služebními orgány neuplatnili, tato se objevuje poprvé až v žalobě.

D.

Krajský soud přezkoumal napadená rozhodnutí, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu [§ 75 zák. č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“)] a dospěl k závěru, že žaloby jsou důvodné.

E.

Krajský soud se primárně zabýval přípustností žalobního bodu 2), když se jedná o námítku, která nebyla nikdy uplatněna v řízení před služebními orgány, které se k ní proto nemohly řádně ve svých rozhodnutích vyjádřit.

Vycházel přitom z judikatury Nejvyššího správního soudu, jehož sjednocovací praxi v oblasti správního soudnictví plně respektuje.

Již v usnesení ze dne 26.8.2008 č.j. 7 Afs 54/2007-62, Sb. NSS 1742/2009, www.nssoud.cz, rozšířený senát Nejvyššího správního soudu zvažoval, zdali pravidlo, že v žalobě je žalobce oprávněn uvést i ty námítky, jež neuplatnil ve správním řízení, lze vztáhnout i na případy, kdy procesní předpisy upravují zásadu koncentrace (zde § 82 odst. 4 zák. č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů). Rozšířený senát dospěl k závěru, že je potřeba odlišovat „žalobní námítky procesně právního charakteru, jejichž uplatnění je limitováno ustanoveními o koncentraci správního řízení, od námitek hmotně právních, které nijak omezovat nelze. Jinak řečeno žalobce zajisté nemůže účinně zpochybňovat zákonnost postupu žalovaného správního orgánu a vytýkat mu jako procesní vadu, že se nevypořádal se skutečnostmi či právními námítkami,

kteřé ve správním řízení neuvedl nebo které uplatnil opožděně, může však bez omezení namítat nesprávné právní posouzení věci, k němuž žalovaný svým postupem dospěl.“ K hmotněprávním námitkám vzneseným poprvé v žalobě pak Nejvyšší správní soud výslovně v rozsudku ze dne 3.6.2015 č.j. 6 As 205/2014-26, www.nssoud.cz, uvedl: „Krajský soud se tedy touto žalobní námitkou měl zabývat i přesto, že žalobce ji poprvé uplatnil až v žalobě.“

Jedná se tedy o přípustný žalobní bod, a proto se jím krajský soud zabýval věcně.

F.

V nyní posuzované věci je třeba vyřešit otázkou, zda na činnost LZS a SAR dopadá působnost Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2003/88/ES, o některých aspektech úpravy pracovní doby, a jí předcházející Směrnice Rady č. 93/104/ES, o některých aspektech úpravy pracovní doby, neboť za situace, kdy žalovaný je součástí České republiky jako členského státu Evropské unie, by při kladném zodpovězení této otázky bylo nutno před aplikací vnitrostátního práva České republiky zohlednit závazky České republiky plynoucí z povinnosti implementace těchto směrnic.

Uvedené směrnice upravují okruh své působnosti takto:

Podle čl. 1 odst. 3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2003/88/ES, o některých aspektech úpravy pracovní doby, tato směrnice se vztahuje na všechna odvětví činností, veřejná i soukromá, ve smyslu článku 2 směrnice 89/391/EHS (...).

Podle čl. 1 odst. 3 Směrnice Rady č. 93/104/ES, o některých aspektech úpravy pracovní doby, tato směrnice se vztahuje na všechna odvětví činností, veřejná i soukromá, ve smyslu článku 2 směrnice 89/391/EHS (...), s výjimkou letecké, železniční, silniční, námořní a vnitrozemské říční a jezerní dopravy (...).

Pro účely aplikace Směrnice č. 93/104/ES je třeba vyjasnit, zda činnost LZS a SAR je či není „leteckou dopravou“ ve smyslu čl. 1 odst. 3 této směrnice.

Obdobnou otázkou se zabýval Soudní dvůr Evropských společenství v žalobci odkazovaném rozsudku velkého senátu ze dne 5.10.2004 ve spojených věcech C-397/01 až C-403/01, curia.europa.eu, kdy u pracovníků silniční zdravotnické záchranné služby dovodil, že okolnost, že tato činnost spočívá zčásti v užívání vozidla první pomoci a v doprovodu pacienta během jeho převozu do nemocnice, není směrodatná, jelikož hlavním předmětem dotčené činnosti je poskytnutí první lékařské pomoci nemocné či zraněné osobě, nikoli provedení činnosti spadající do odvětví silniční dopravy. Pojem „silniční dopravy“ uvedený v čl. 1 odst. 3 Směrnice č. 93/104/ES tak nezahrnuje záchrannou lékařskou službu.

Krajský soud přitom nevidí rozdíl mezi předmětem činnosti lékařské záchranné služby zajišťované motorovými vozidly a činností LZS a SAR, jak byla popsána v úvodu tohoto odůvodnění. Účelem všech těchto činností je poskytnutí první pomoci nemocné či zraněné osobě, včetně osob v letounech v tísni. Krajský

soud proto uzavírá, že ve světle judikatury Soudního dvora Evropských společenství nelze činnost LZS a SAR pokládat za „leteckou dopravu“ ve smyslu čl. 1 odst. 3 Směrnice č. 93/104/ES.

Pro účely působnosti obou dosud zmiňovaných směrnic je třeba dále vyřešit otázku, zda jejich působnost není v nyní posuzovaném případě vyloučena z toho důvodu, že všichni žalobci jsou vojáci z povolání.

Uvedené směrnice totiž svou působnost odvozují od působnosti Směrnice Rady č. 89/391/EHS, o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci, která v čl. 2 odst. 2 vylučuje ze své působnosti „*činnost určitých veřejných služeb, například ozbrojených sil nebo policie, nebo na určité činnosti civilní ochrany, jejichž zvláštní povaha odporuje této směrnici*“.

I tato otázka byla řešena Soudním dvorem Evropských společenství v žalobci odkazovaném rozsudku. Velký senát soudního dvora dovodil, že výlučka obsažená v čl. 2 odst. 2 Směrnice č. 89/391/EHS byla přijata pouze za tím jediným účelem, aby zaručila řádné fungování služeb, které jsou nepostradatelné k ochraně veřejné bezpečnosti, veřejného zdraví, jakož i veřejného pořádku v případě situací mimořádné závažnosti a rozsahu – například pohrom – které se vyznačují tím, že u nich z povahy věci nelze plánovat pracovní dobu zásahových a záchranných týmů. Třebaže totiž záchranná služba musí čelit událostem, které již pojmově nejsou předvídatelné, nic to nemění na tom, že činnosti, k nimž při ní dochází za obvyklých podmínek, a které ostatně odpovídají poslání, které bylo takové službě svěřeno, předem organizovat lze, včetně organizace rozvržení pracovní doby jejího personálu. Tato služba tudíž nevykazuje žádnou zvláštní povahu, která by odporovala použití pravidel Společenství v oblasti bezpečnosti a zdraví zaměstnanců, takže na ni nedopadá výlučka uvedená v čl. 2 odst. 2 Směrnice č. 89/391/EHS, tato směrnice se naopak na uvedenou službu vztahuje.

Ani zde nevidí krajský soud rozdíl mezi činnostmi záchranářů silničních a záchranářů leteckých. Lze si jistě představit mimořádné události (pád dopravního letadla, živelní pohromy, apod.), u nichž nebude možno předem dobu služby (pracovní dobu) plánovat. Za běžného stavu věcí (který je předmětem tohoto řízení) se však jedná o činnosti, kde je plánování doby služby pravidelné a obvyklé.

Proto krajský soud uzavírá, že činnost LZS a SAR, jakkoli je zabezpečována vojáky z povolání, spadá do působnosti Směrnic č. 89/391/EHS, č. 93/104/ES i 2008/88/ES.

Vzhledem k tomu, že rozhodovací činnost Soudního dvora Evropských společenství je v tomto směru naprosto přehledná a jasná, neshledal podepsaný soud důvodu pokládat v tomto směru Soudnímu dvoru Evropských společenství předběžnou otázku, výklad uvedených směrnic považuje po již opakovaně odkazovaném rozhodnutí velkého senátu za *acte éclairée*.

G.

Bez ohledu na vnitrostátní právní úpravu je pak vzhledem k závazkům ze členství České republiky v Evropské unii vykládat v souladu se Směrnicemi č. 93/104/ES a 2008/88/ES i otázky pohotovosti na pracovišti a jejího odměňování.

I zde je judikatura Soudního dvora Evropských společenství jednoznačná. Ve věci sp. zn. C-437/05, Vorel vs. Nemocnice Český Krumlov, curia.europa.eu, dospěl Soudní dvůr Evropské unie k závěru, že Směrnice 93/104/ES, jakož i Směrnice 2003/88/ES musí být vykládány v tom smyslu, že:

- brání právní úpravě členského státu, podle níž pracovní pohotovost, kterou lékař vykonává v režimu fyzické přítomnosti na pracovišti, ale během které nevykonává žádnou skutečnou činnost, není považována v plném rozsahu za „pracovní dobu“ ve smyslu uvedených směrnic;
- nebrání tomu, aby členský stát uplatňoval právní úpravu, která, pro účely odměňování pracovníka a pokud jde o pracovní pohotovost vykonávanou tímto pracovníkem na jeho pracovišti, zohledňuje odlišné období, během nichž je skutečně vykonávána práce, a období, během nichž k výkonu skutečné práce nedojde, za předpokladu, že takový režim plně zaručuje užitečný účinek práv, která pracovníkům přiznávají uvedené směrnice za účelem účinné ochrany jejich zdraví a bezpečnosti.

Uvedené závěry jsou pak plně aplikovatelné i na nyní posuzovaný případ žalobců.

H.

Jakkoli se pak vnitrostátní relevantní úprava představovaná zák. č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, ve znění před novelou č. 333/2014 Sb., jeví jako souladná s uvedenými závěry (za hodinu pracovní pohotovosti na pracovišti mimo pracovní dobu zaměstnance přísluší zaměstnanci odměna ve výši 50%, a jde-li o den pracovního klidu, ve výši 100% poměrné části platového tarifu, osobního příplatku a zvláštního příplatku, připadající na jednu hodinu práce bez práce přesčas v kalendářním měsíci, na který připadla pracovní pohotovost - § 19 odst. 1, přičemž plat přísluší jen za vykonanou práci - § 3 odst. 1), nelze přehlížet skutečnost, že je-li ve světle shora uvedené judikatury pohotovost na pracovišti pracovní dobou, pak je třeba část této pracovní doby, která převyšuje maximální limity pracovní doby, hodnotit jako práci přesčas a poskytnout za ni příplatek za přesčas podle § 10 zákona o platu (s ohledem na odstup času již v posuzované věci náhradní volno nepřichází v úvahu).

V tomto směru nelze přehlížet ani limity práce přesčas zahrnuté v (základním) platu (150 hodin - § 10 odst. 2 zák. č. 143/1992 Sb.). Pro práci přesčas (službu konanou nad základní týdenní dobu služby) je totiž třeba existence důležitého zájmu služby (§ 29 odst. 1 zák. č. 221/1999 Sb.). Absenci tohoto důležitého zájmu služby konečně žalobci namítají žalobním bodem 3).

Tento důležitý zájem služby pak podle konstantní judikatury správních soudů, s níž se podepsaný soud ztotožňuje, nelze spatřovat v tom, když je dlouhodobý až trvalý nedostatek osob nahrazován zvýšenými nároky na stávající vojáky

nařizováním služeb přesčas s odkazem na důležitý zájem služby (srov. zejm. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26.9.2012 č.j. 6 Ads 151/2011-126, a rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 5.10.2011 č.j. 10 A 42/2011-34, oba www.nssoud.cz). Důležitý zájem služby bude dán především opět v neočekávaných situacích, ať už opět v situacích mimořádných (pád letadla, povodně, bojové ohrožení) či jiných, ovšem stále neočekávaných (např. neočekávaná absence či momentální indispozice kolegy).

Práce přesčas má být totiž výjimkou, nikoli pravidlem. Tuto výjimečnost práce přesčas lze dovést již ze samostatné úpravy tohoto mimořádného opatření jako doplňkového fondu služebních hodin *nad zákonem stanovenou* základní dobu služby. Pokud by zákonodárce býval předpokládal automatické využívání tohoto fondu v maximálním rozsahu u každého vojáka, mohl tak učinit mnohem jednodušším způsobem, a to např. zvýšením rozsahu základní doby služby, aniž by bylo následně potřeba nařizování výkonu služby přesčas jakkoliv odůvodňovat či vykazovat. Výjimečnost (a už vůbec ne důležitý zájem služby) nelze spatřovat ani v řešení nedostatečného personálního obsazení příslušného útvaru, nadto ještě jako dlouhodobý a vědomý přístup armády k řešení personálních otázek (jak vyplývá z dokazování provedeného služebními orgány, zejm. z výsledku svědků).

Není-li tu pak důležitý zájem služby, jak byl právě vyložen, nelze vzniklé přesčasy zahrnovat do fondu 150 hodin přesčasů zahrnutých v (základním) platu vojáka.

S žalobci lze dále souhlasit v tom, že důležitý zájem služby tu musí existovat i pro nařízení pohotovosti (§ 30 odst. 1 zák. č. 221/1999 Sb.). Z absence tohoto důležitého zájmu služby však nelze dovozovat jiné platové nároky, než jaké pro tento případ vojákům přiznává zákon č. 143/1992 Sb.

Plat je totiž zásadně odměnou za vykonanou *práci* (§ 3 odst. 1 zák. č. 143/1992 Sb.). Pokud zaměstnanec nepracuje, ale je zaměstnavateli toliko k dispozici svou přítomností na pracovišti (zde ve vojenských objektech), nárok na plat nemá [konečně nárok na plat nemá ani ten, kdo se sice dostaví na směnu v rámci základního fondu pracovní doby, avšak během ní nevykonává přidělenou práci (úkoly přidělené zaměstnavatelem)].

Pro případ pohotovosti na pracovišti přiznává zák. č. 143/1992 Sb. zvláštní nárok na odměnu za pohotovost (§ 19), která však není platem. Vykonávali-li tedy žalobci pohotovost (bez vlastního výkonu práce), přísluší jim právě tato odměna, zvýšená příp. o přesčasové příplatky, jak bylo shora uvedeno.

Zák. č. 143/1992 Sb. je totiž co do odměňování založen na principu odměňování za to, co zaměstnanec (zde voják) skutečně vykonával, bez ohledu na to, zda mu to bylo nařízeno po právu či nikoli. Žalobci pak v této souvislosti netvrdí, že by v době předmětné pohotovosti konali práci.

Z těchto pohledů se ovšem dosud služební orgány – vedeny odlišným právním názorem – věcí nezabývaly a žádosti žalobců bez dalšího zamítly. Tím ovšem zatížily

svá rozhodnutí nezákonností, která je podle § 78 odst. 1 s.ř.s. důvodem pro zrušení jejich rozhodnutí.

I.

Za situace, kdy na platové nároky, jichž se žalobci domáhají, je třeba ve světle judikatury Soudního dvora Evropských společenství aplikovat zcela odlišný právní režim a podle něj tyto nároky posoudit, je v této chvíli předčasné zabývat se žalobním bodem 1), který vychází z odlišného náhledu účastníků na výklad samotné vnitrostátní úpravy. Její striktní výklad se totiž ve světle shora uvedeného ukázal neudržitelným a je na služebních orgánech, aby se ve světle shora uvedených závěrů věcí znovu zabývaly a tuto posoudily. Až jejich úvahy, které takto nově přijmou, mohou být přezkoumány soudem ve správním soudnictví, jehož úkolem je právě přezkum úvah a závěrů služebních orgánů, nikoli jejich nahrazování zcela novými úvahami k otázkám, jimiž se dosud služební orgány nezabývaly.

Takto je dosud předčasné i srovnávání žalobců se službou NATINAMDS. K porušení zásady rovného zacházení by totiž mohlo dojít až v okamžiku, kdy by se celkový nárok žalobců na odměnu (skládající se z platu a všech příplatků, jak byly popsány výše) za konkrétní období lišil od takového celkového nároku vojáků vykonávajících službu NATINAMS za srovnatelné období. Až v té chvíli by bylo třeba hodnotit, zda tu je či není odlišnost služby LZS a SAR oproti službě NATINAMDS a v čem spočívá. Pro hodnocení rovného zacházení se zaměstnanci je totiž důležitý výsledný efekt, nikoli jen prostředky zvolené k jeho dosažení.

J.

Týká-li se mravnosti uplatněného promlčení, včetně argumentace o úmyslném poškozování žalobců armádou, je třeba akcentovat, že výkon subjektivních práv a povinností obecně musí být zásadně v souladu se základními hodnotovými principy, na nichž stojí společnost nebo ta její součást, v níž se příslušná oblast práva uplatňuje, jinak takovému výkonu subjektivního práva není možno přiznat právní ochranu. V oblasti soukromého práva jsou takovým korektivem například dobré mravy, či jiné právem inkorporované systémy morálních či etických pravidel nebo pravidel profesní etiky. Ve veřejném právu podobnou funkci má typicky zákaz zneužití práva (viz bod 28 usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 27.5.2010 č.j. 1 As 70/2008-74, č. 2099/2010 Sb. NSS, www.nssoud.cz). Vztahem námitky promlčení a korektivu dobrých mravů se v různých kontextech soukromého práva zabývaly ve své judikatuře české vrcholné soudní orgány. Zejména lze poukázat na nález Ústavního soudu ze dne 6.9.2005 sp. zn. I. ÚS 643/04, nalus.usoud.cz, a dále ze dne 25.5.2011 sp. zn. IV. ÚS 2842/2010 nalus.usoud.cz, v nichž Ústavní soud ČR obecně vymezil podmínky pro uplatnění korektivu dobrých mravů vůči námitce promlčení takto: *„Námitka promlčení zásadně dobrým mravům neodporuje, ale mohou nastat situace, že uplatnění této námitky je výrazem zneužití práva na úkor účastníka, vůči němuž by zánik nároku v důsledku uplynutí promlčecí doby byl nepřiměřeně tvrdým postihem ve srovnání s rozsahem a charakterem jím uplatňovaného práva a s důvody, pro které své právo včas neuplatnil. Zásada souladu práv, resp. jejich výkonu s dobrými mravy představuje významný princip, který v odůvodněných případech dovoluje zmírňovat tvrdost*

zákona a dává soudci prostor pro uplatnění pravidel slušnosti (ekvity). Pojem „dobré mravy“ nelze vykládat pouze jako soubor mravních pravidel užívaných jako korektiv či doplňující obsahový faktor výkonu subjektivních práv a povinností, ale jako příkaz soudci rozhodovat v souladu s ekvitou, což ve svých důsledcích znamená nastoupení cesty nalézání spravedlnosti. Nejvyšší soud pak dospěl k následujícímu právnímu názoru, který výstižně charakterizuje podmínky pro uplatnění korektivu dobrých mravů na námitku promlčení: „Dobrým mravům zásadně neodporuje, namítá-li někdo promlčení práva uplatňovaného vůči němu, neboť institut promlčení přispívající k jistotě v právních vztazích je institutem zákonným a tedy použitelným ve vztahu k jakémukoliv právu, které se podle zákona promlčuje. Uplatnění námítky promlčení by se přičilo dobrým mravům jen v těch výjimečných případech, kdy by bylo výrazem zneužití tohoto práva na úkor účastníka, který marné uplynutí promlčecí doby nezavinil, a vůči němuž by za takové situace zánik nároku na plnění v důsledku uplynutí promlčecí doby byl nepřiměřeně tvrdým postihem ve srovnání s rozsahem a charakterem jím uplatňovaného práva a s důvody, pro které své právo včas neuplatnil. Tyto okolnosti by přitom musely být naplněny v natolik výjimečné intenzitě, aby byl odůvodněn tak významný zásah do principu právní jistoty, jakým je odepření práva uplatnit námitku promlčení (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 22.8.2002 sp. zn. 25 Cdo 1839/2000, Sb. NS č. 59/2004, www.nsoud.cz, či ze dne 8.2.2011 sp. zn. 21 Cdo 85/2010, www.nsoud.cz). Z uvedených hledisek posuzují předmětnou právní otázku soudy rozhodující ve správním soudnictví, neboť není důvodu, proč pro institut promlčení, mající svůj původ v právu soukromém, nepřevzít v daných souvislostech závěry, k nimž se dospělo v oblasti soukromého práva, i když samotný nárok, o který se jedná, má povahu veřejnoprávní (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 16.7.2014 č.j. 3 Ads 83/2013-39, www.nssoud.cz, či ze dne 27.5.2015 č.j. 2 As 4/2015-26, www.nssoud.cz). Výklad zaujatý služebními orgány byl výkladem interního charakteru, zavazujícím služební orgány, které rozhodují v řízení ve věcech služebního poměru a také platových poměrech příslušníků ozbrojených sil. Nebyl tak žádným způsobem závazný pro samotné žalobce, kteří nejsou služebním orgánem, tedy orgánem aplikace práva. Jakkoliv byl tento výklad zastáván nadřízenými žalobců, mohli se žalobci u soudu domáhat svého práva i proti tomuto výkladu. Je nutno zdůraznit, že spory o nároky plynoucí z nesprávného zařazení do platových tříd či o nároky ze služebního poměru, jsou běžné ve sféře občanskoprávní i ve sféře správního soudnictví, pokud jsou tyto nároky upraveny veřejnoprávním předpisem; přitom základem těchto sporů je odlišný náhled na aplikaci právního předpisu či jeho výkladu, nezřídka zastávaného ústředním orgánem státní správy.

Krajský soud neshledal, přes veškerou argumentaci žalobců, že by nyní posuzovaná věc dosáhla takové výjimečnosti, jakou dosavadní rozhodovací praxe pro odmítnutí námítky promlčení vyžaduje, navíc za situace, kdy žalobci ani netvrdí žádné výjimečné důvody, které je vedly k tomu, že své nároky včas neuplatnili.

Žalobní bod 4) proto shledal krajský soud nedůvodným.

K.

Pro důvodnost žalobních bodů 2) a 3) tedy krajský soud napadená rozhodnutí podle § 78 odst. 1 s.ř.s. zrušil a věci dle § 78 odst. 4 s.ř.s. vrátil žalovanému

k dalšímu řízení, v němž jsou služební orgány vázány právními názory vyslovenými v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s.ř.s.).

L.

O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto dle § 60 odst. 1 s.ř.s., podle kterého procesně úspěšným žalobcům vzniklo vůči žalovanému právo na náhradu nákladů řízení. Žalobci přitom ve správním soudnictví vystupují jako samostatní společníci a veškeré náklady jim dle obsahu spisu vznikly před spojením věcí ke společnému projednání a rozhodnutí. Náklady každého z žalobců tvoří:

a) zaplacený soudní poplatek		3.000 Kč
b) náklady právního zastoupení advokátem		
α) odměna advokáta za zastupování v řízení ve výši 3.100 Kč bez DPH / úkon při těchto úkonech právní služby:		
1) příprava a převzetí věci	§ 7, § 9 odst. 4 písm. d)	
2) sepsí žaloby	vyhl. č. 177/1996 Sb.	6.200 Kč
β) paušální náhrada hotových výdajů advokáta ve výši 300 Kč bez DPH / úkon při úkonech právní pomoci vypočtených pod písm. α)	§ 13 odst. 3
vyhl. č. 177/1996 Sb.	600 Kč
γ) DPH 21% z částek uvedených pod písm. α) – β)		1.428 Kč
Celkem		11.228 Kč

Soud proto uložil žalovanému zaplatit každému jednotlivému žalobci na náhradu nákladů řízení tuto částku, a to dle § 64 s.ř.s. ve spojení s § 149 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších změn a doplnění (dále jen „o.s.ř.“) k rukám advokáta, který žalobce v řízení zastupoval. Vzhledem k odlišné úpravě s.ř.s. a o.s.ř., týkající se nabytí právní moci rozhodnutí (srov. § 54 odst. 5 s.ř.s., § 159, § 160 odst. 1 o.s.ř.), uložil soud žalovanému povinnost zaplatit náhradu nákladů řízení ve lhůtě 30 dnů od právní moci rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku je **m o ž n o** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné soudní rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.

V Ostravě dne 10. července 2015

Mgr. Jiří Gottwald
předseda senátu